

L'ermità regava les cols...

Aquell vespre, quan me'n tornava cap a casa, em sentia trist i cansat, com si m'haguessin clavat al cor els set punyals de l'amargura; els enemics assaltaven la meva ànima per tots cantons, i les aspres sentors de la batalla em donaven pena, amb una ànsia de repòs i de calma que ressorgia, dominadora, sense parar. Els ideals generosos de la joventut encenien encara resplendentes lluminàries en el camí de la vida, però els meus ulls no les veien, quan les burxades de l'amic traïdor em traspassaven l'ànima.

A casa van comprendre que no estava per ells i em deixaren estar. Enfonsat en aquella boira d'odioses quimeres que havia pujat del carrer, ni m'adonava que els jocs dels meus fills havien parat permor de la meva tristesa. De tant en tant creuava la imaginació el record de les darreres angúnies, i unes amb altres s'entortolligaven, i el cor se m'oprimia dolorosament.

Jo no sé el temps que va durar aquella quietud; de mica en mica anava tornant-me a la realitat bellugadissa dels meus fills. Era al menjador de casa: una dolça pau es reflectia en totes les cares, espill de franca veritat i de suau amor. Les dones trastejaven sossegadament, i el rellotge portava el compàs d'aquella vida, que només perd el seu ritme quotidià quan vénen les hores de les fosques tragèdies.

Quan heus aquí que la mainada va atrevir-se a rompre el silenci amb la seva estrafalària cançó...

L'ermità regava les cols...

Els dos més grans havien agafat la nena petita, i entre tots cloïen la sardana, tot cantant acompassadament. I mentre ells cantaven, el pòsit de tírries i misèries començava a fondre's en el meu cor.

Els meus fanàtics enemics bescantaven la falsa fortuna per deshonrar-me; altres m'acusaven d'estar en conxorxa amb incendiaris i assassins; per colgar-me sota l'avorriment de la gent senzilla, m'atreïen la condemna de la Iglésia; amb l'intent de perjudicar-me en les meves empreses feien córrer veus de falsedat, i amb escrits anònims m'amenaçaven de mort i m'escarnien. I el meu cor, que no es dóna, s'hauria encès en foc de venjança, però el cant dels meus fills ressonava acompassadament:

L'ermità regava les cols...

I la tírria dels enemics desapareixia de la imaginació com una ombra vana.

Una veu cridava a dintre de mi: «Per què abandones la teva pau? ¿Quina culpa hi tenen els teus, en la teva temeritat i en el teu amor a la glòria? ¿Per què els posaves al món si havies d'oblidar-los per la pàtria? ¿Què has fet, desventurat? Demà vindran a cobrar-te els comptes de despeses inútils que tu no has fet, i que no podràs pagar. Abans treballaves en obres profitoses per a la teva terra, i ara només parles i corres d'una banda a l'altra eixorcament. ¿Per fer només que això has pertorbat la pau de casa?...» I no sé lo que hauria durat el corcò d'aquella veu que cridava a dintre de mi, si la cançó dels meus fills no hagués ressonat, cerimoniosa i acompassada:

L'ermità regava les cols...

Mentre batalles contra l'enemic de cara a cara, tens un ideal que t'aconsola i et retorna quan el teu coratge decauria. Però ¿qui et defensarà de l'amic traïdor que et sega l'herba sota els peus, i fa perdre la fe dels teus companys, i et roba, com un lladre que entrés a casa teva de bella nit, el respecte, i el prestigi i la confiança que haurien posat els altres en la teva victòria? Sota la gara-gara d'un amistós somris hi cova l'enveja, la vil intriga, la hipòcrita condescendència que nega la vàlua del teu pensament i posa en roda la teva virtut. I tu dubtes, perquè no podies imaginar-te tanta maldat, fins que l'atrapes amb les mans brutes de la deshonra que maquinava contra tu. Aleshores el fàstic del món t'ensorraria en el desengany i en l'escepticisme si no sentissis

L'ermità regava les cols...

L'estrafalària i rítmica cançó dels teus fills, que t'emporta a una concepció sentida de suau innocència, de pura i renovada visió de la vida.

I així, mentre ells cantaven, les avorribles quimeres s'esvanien en el meu cor. La fosca luxúria, que es desperta com el darrer consol de les ànimes desesperades; la cobdícia, que et tempta quan ja no saps cap a on girar-te per no caure en la bancarrota; la supèrbia, que s'encabrita en el teu cor si et recordes dels que voldrien humiliar-te; totes les angúnies, les tírries i les penes no poden resistir l'empenta triomfadora de la innocent cançó

L'ermità regava les cols...

A poc a poc anaren separant-se de la sardana. Ara un s'adormia assentat a la taula sense ni tenir esma de sopar; ara l'altra es quedava encantada mirant el llum fins que se l'enduien a dormir. A l'últim, la casa va quedar quieta i perfumada dels seus cants. Com els soldats d'un exèrcit, inconscient de la seva força, se m'apareixien els meus fills armats de terribles llances, i triomfadors dels enemics que muntaven abans a l'assalt de la meva ànima. Perquè mai de la vida com aquella nit, vaig sentir renovada l'energia de la voluntat en la dolça esperança dels ideals generosos de la joventut, i en la passió irresistible que ens mou el cor a batallar per la lliberació de la pàtria.

Article publicat en *L'Esquella de la Torratxa* (Barcelona) (9-II-1912).

Extret de: COROMINES, Pere, *Obres completes*. Recopilació i notes de Joan Coromines. Pròleg de Domènec Guansé. Barcelona: Selecta, 1972, pp. 1.457-1.458. (Biblioteca Perenne; 27)